

Blir hestan foretrukket framfor hesta? En oppfølgingsstudie av Johan Storms beskrivelse av rendalsdialekten fra 1882

Eline Bjørke, Jens Haugan, Kristin Andvik Hoaas og Gunhild Kværness

Johan Storm ble født i Lom i 1836 og vokste opp som prestesønn i Rendalen. Han utdannet seg til språkviter og var professor i romansk og engelsk filologi ved universitetet i Kristiania i nesten 40 år. Han beskrives som en av Norges mest internasjonalt kjente filologer og vil bli husket for banebrytende arbeid innenfor undervisning i levende språk – og fonetikk. Hovedverket hans er Engelsk filologi (1879) og i 1884 grunnla han Norvegias lydskrift. Den franske språkmannen Paul Passy (1859–1940) beskrev Storm på følgende måte: «Probably the greatest practical linguist, as also the greatest phonetician, in the world» (Linn, 2004).

Året 1882 oppsøkte den etablerte språkforskeren sin barndoms bygd Rendalen, og der gjorde han en språkundersøkelse (Storm, 1920). Storms undersøkelse er todelt – i lydlære og formlære – og den inneholder en rekke variabler. Denne presentasjonen vil ta utgangspunkt i kun én variabel, nemlig substantivets hankjønn i bestemt form flertall. Storm slår fast at man i Øvre Rendal finner formen hestan, mens man i Ytre Rendal bruker formen hesta (Storm, 1920, s. 30). Omtrent 90 år senere rapporterer Joleik Øverby om samme forskjell mellom Øvre og Ytre (Øverby, 1974, s. 72).

Vårt inntrykk er at dette nå har forandret seg, at unge mennesker i hele Rendalen i dag foretrekker formen hestan. Dette innlegget vil presentere resultater fra en spørreundersøkelse fra 2021, foretatt blant alle rendalens ungdomsskoleelever (ca. 60 elever), hvor et av flere formål er å kartlegge bruken av -an vs. -a i hankjønn bestemt form flertall. I innlegget vil vi gi svar på hvorvidt vår antagelse viser seg å stemme, og vi vil også drøfte mulige årsaker til en slik utvikling.

Denne studien representerer altså bare én av Storms mange variabler. Den videre planen er å undersøke flere av variablene i hans materiale. Storms eldste informant var født i 1821, mens våre informanter er født på begynnelsen av 2000-tallet. Det betyr at vår undersøkelse vil dekke et spenn på omtrent 200 år. Vi mener at en slik studie vil være et viktig bidrag til pågående forskning omkring språklige endringers hastighet i Norge (Sandøy, 2015, 2019).

Referansar:

- Linn, Andrew R. (2004). *Johan Storm: Dhi grétest pråktikal lingwist in dhi werld*. Oxford: Blackwell.
- Sandøy, Helge. (2015). Ivar Aasen ute og heime – om moderne språkdokumentasjon etter Ivar Aasen. I Jan Ragnar Hagland & Åse Wetås (Red.), *Skrifter 2015*, 1 (s. 90–109). Trondheim: Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab.
- Sandøy, Helge. (2019). Osterøymålet – som kom i den språklege skyggen frå Bergen. I: Jan Kristian Hognestad, Torodd Kinn & Terje Lohndal (Red.), *Fonologi, soslolingvistikk og vitenskapsteori*. Festskrift til Gjert Kristoffersen (s. 273–294). Oslo: Novus.
- Storm, Johan. (1920). *Ordlister over lyd- og formlæren i norske bygdemaal*. Kristiania: I kommission hos Dybwad.
- Øverby, Joleik. (1974) Østerdalsmål. I Ola Skogstad (Red.), *Austlandsmål: Språkarv og språkbruk på indre Austlandet* (s. 46–77). Oslo: Samlaget.